

Fizika érettségi: mérések, kísérletek

1. A rendelkezésre álló eszközökkel mutasson be kísérletet a kölcsönhatás törvényének alátámasztására! Indokolja is, hogy a bemutatott jelenség miért támasztja alá a törvényt!

Eszközök: rugós erőmérők, rugós kiskocsik, fonálra függesztett test stb.

2. Lehet-e egy test tömegközéppontja a testen kívül? A rendelkezésre álló eszközök közül válasszon kettőt!

Magyarázza meg a hajók tökesúlyának „működését”!

Határozza meg egy seprű tömegközéppontjának a helyét!

Eszközök: gyufás doboz, óraüveg, fémgolyó, gyűrű, csődarab, „egyensúlyozó” játékok, seprű

3. Végezzen mérést a Mikola-csővel. A mérési eredményeket használja fel sebesség meghatározására. A méréshez készítse el az út~idő és a sebesség~idő grafikonokat.

Eszközök: Mikola-cső, mérőszalag, stopper, íróeszköz

4. Válasszon az alábbi két mérés között:

Igazolja méréssel, hogy a rugóra függesztett test rezgésideje egyenesen arányos a test tömegének négyzetgyökével!

Igazolja méréssel, hogy a fonálinga lengésideje egyenesen arányos az inga hosszának négyzetgyökével!

Eszközök: állvány az inga, ill. a rugó felfüggesztésére, rugó, 4 db azonos, ismert tömegű, felakasztható kis test, legalább 1 m hosszúságú fonál, mérőszalag, stopper.

5. A rendelkezésére álló eszközökkel mutassa meg, hogyan függ a súrlódási munka egy vízszintes felületen, állandó sebességgel mozgatott test tömegétől! Mérési eredményeit ábrázolja grafikonon, és értelmezze a kapott összefüggést!

Eszközök: 3–4 azonos tömegű, akasztóval ellátott fahasáb, rugós erőmérő, mérőszalag.

6. A rendelkezésére álló eszközökkel szemléltesse a hőtágulás egyes jellemzőit!

Eszközök: bimetall szalag, fémgyűrű golyóval, melegítő eszköz.

7. A Melde-cső segítségével igazolja a Boyle–Mariotte-törvényt!

Eszközök: vonalzóra rögzített Melde-cső, megadott higanyoszlop-nyomással.

8. Ismert elektromos teljesítményű vízmelegítő eszköz segítségével határozza meg a víz fajhőjét!

Eszközök: vízmelegítő, hőmérő, stopper.

9. A rendelkezésre álló eszközök segítségével minél egyszerűbben bizonyítsa be a forráspontnak a nyomástól való függését!

Eszközök: lombik dugóval, borszeszegő, vízzel telt kancsó, 2 db pohár, fogó, tál, hőmérő, kanál, fecskendő.

10. A rendelkezésére álló eszközökkel mutassa meg, hogyan hozható létre elektromos állapot, és milyen kölcsönhatás tapasztalható az elektromos állapotban lévő testek között!

Eszközök: ebonitrúd, üvegrúd, fésű, dörzsöléshez alkalmas anyag, papírdarabkák, állványon lógó golyócskák, elektroszkóp.

11. A rendelkezésre álló eszközökkel határozza meg az ismeretlen ellenállás értékét! Milyen körülmények befolyásolhatják a mérési eredményeket?

Eszközök: ellenállás, áramforrás, feszültség mérő, áramerősség mérő.

12. Kapcsoljon sorosan két ellenállást, és igazolja a feszültségek között fennálló kapcsolatot! Mi okozhatja a mérés hibáját?

Eszközök: telep, ellenállások, feszültség – és áramerősség-mérő műszer, vezetékek.

13. A rendelkezésre álló eszközök segítségével a gyertyafény mely tulajdonsága igazolható? Végezze el a kísérletet, és magyarázza a jelenséget.

Eszközök: gyertya, gyufa, CD lemez, vagy hanglemez.

14. Mérje meg a rendelkezésére álló eszközök egyikének fókuszpontját!

Eszközök: diavetítő, diafilm, optikai pad tartókkal, gyűjtőlencse, ernyő, gyertya, gyufa, mérőszalag

15. Milyen jelenségek, kísérleti tapasztalatok támasztják alá az anyag atomos szerkezetét? A rendelkezésre álló eszközök segítségével mutassa be e jelenségek egyikét!

17. Keresse meg a G-M csövet! Mire alkalmas az eszköz? Kiről kapta a nevét? Beszéljen a működési elvről!

Eszközök: G-M cső.

18. Rajzolja fel közelítőleg a fajlagos kötési energia és a tömegszám közötti összefüggést szemléltető grafikont!

A grafikon alapján magyarázza meg a tanult atommag-átalakítási folyamatokat.

19. A felsorolt eszközök mindegyikéről döntse el, hogy használhatók-e a súlytalanság állapotában! Mindkét csoportból válasszon egyet, és indokolja választát!

Eszközök: rugós óra, homokóra, higanyos hőmérő, Torricelli higanyos barométere, fürdőszobai mérleg, dinamométer, golyóstoll, ceruza.

20. A Naprendszerrel nehéz olyan méretarányos modellt készíteni, amely jól szemlélteti mind az égitestek méreteit, mind a közöttük lévő távolságokat. Ha egy modellben a Napot 14 cm átmérőjű gömb jelenti, tőle milyen messze lévő és mekkora átmérőjű „Földet” kellene elhelyezni? A szükséges adatokat a függvénytáblázatból állapítsa meg!

Eszközök: függvénytáblázat, számológép.